

Festa de SANTA CATERINA

Quan el tic-tac del despertador tocava i feia una música en el silenci de la nit, jo dormia. Llavors em va despertar el quiquiriquic d'un gall; els meus ulls coberts per les lleganyes no sabien quin dia era, però el meu pensament sí que ho sabia. Era la festa de Santa Caterina, patrona de Torroella de Montgrí, vila del Baix Empordà. Jo ja hi havia anat altres vegades, però el meu parent Jordi, estava a casa meva per anar-hi. La meva mare ja es trobava desperta i preparava amb molta il·lusió el menjar que couriem a l'ermita. Jo em vaig aixecar per anar a despertar en Jordi. Ell es trobava despert.

Els meus passos varen anar cap a fora. La tramuntana d'ahir ja havia passat i tot estava calmos, el sol fluix de l'hivern sortia, les gotes de la rosada refrescaven el matí.

Es començaven a sentir les veus dels veïns que ja s'havien despertat. En Jordi va sortir a fora; era un noi d'uns divuit anys, força alt, el pèl ros i llarg, ben pentinat; la seva cara seca amb els ulls negres força enfonsats, llavis grossos i barba poc sortida, era més aviat prim, portava un suéter blau, uns pantalons de vellut i unes botes negres. Perquè per anar a la muntanya no es té d'anar mudat. Varen passar les hores del matí, fins que el pare es va aixecar i va dir: Bé, potser que comencem a pujar! El cor de tots es va omplir de joia i la mare va agafar els cabassos i en va donar un a cada un. A la casa hi vivien el pare, home d'uns quaranta anys; gros i amb bigoti; la mare, una dona de casa seva, treballadora, jo i el fill petit, un nen d'uns sis anys, pillo i molt trapacer.

Santa Caterina és una ermita fundada per uns monjos de Montserrat, petita i es troba en un pla sota la muntanya del Montgrí, dita així perquè és una muntanya en la qual hi ha força color gris amb algunes taques de vermell de les roques escarpades i el verd fosc de les garrigues i el romaní.

Quan ens encaminavem cap a Santa Caterina varem passar pel costat de la «Torre de les bruixes», anomenada així per la llegenda. Es una de les antigues torres que formaven l'antiga muralla de Torroella que voltava la vila i havia sigut destruïda al pas dels anys. A uns pocs passos varem veure un gran palau amb uns jardins, era la casa del Comte de Torroella, aquesta gran casa abarcava gran part de la vila. Més enllà, estava l'arc de

Santa Caterina que donava entrada a l'antiga vila. Varem atravessar la carretera i el cantó d'una casa es veu una petita imatge de la Santa. Aquell carrer és anomenat de Santa Caterina perquè cada any es passa per ell per pujar a l'ermita. En aquell carrer varem veure un pagès típic de l'Empordà, venia del camp amb el tràmec posat a l'espatlla, amb una barretina al cap i calçat amb uns vells esclops.

Varem començar a pujar i abans de començar varem veure un pou pintat de blanc anomenat «el pou del forn de la calç» com si fos exprés per agafar forces pel camí.

Un gran nombre de gent pujava davant i darrera nostre. Quan pujàvem, unes persones estaven collint olives al seu camp i un vailet enfilat a dalt de l'olivera mirava content a la gent que passava.

Les pedres del camí estaven cobertes per la pols i pels cagallons de les ovelles que passaven cada dia per allà. En els camps eren molt freqüents les oliveres i les vinyes ja que estavem a la muntanya. Algun arbre ens feia ombra i aquells arbres que tot l'any estaven sols, sense veure a ningú, avui semblaven estranyats per la gran quantitat de gent que passava. En Jordi estava content i respirava l'aire tan sa de la muntanya que no estava acostumat a respirar-lo perquè era de la ciutat. En Jordi i jo anàvem més lleugers, la mare estava cansada i el vailet petit tenia d'anar a coll sobre les espatlles del pare. Llavors la mare digué: «Goita, ja ens estem acostant a la segona capella, a la que ens aturarem per a reposar».

La segona capella era l'única que s'aguantava dreta de les que hi havia; eren com unes parades per la gent que anava de peregrinació a Santa Caterina. A l'entrada de la segona capella ens aturàrem i varem descansar. Junt amb nosaltres es varen parar altres persones. D'allà es veia el camí ornat per un gran nombre de colors, de manera que semblava un pessebre.

Havent descansat varem seguir pujant, ja havíem deixat els olivars i les vinyes, ara venia la muntanya plena de roques i algunes garrigues.

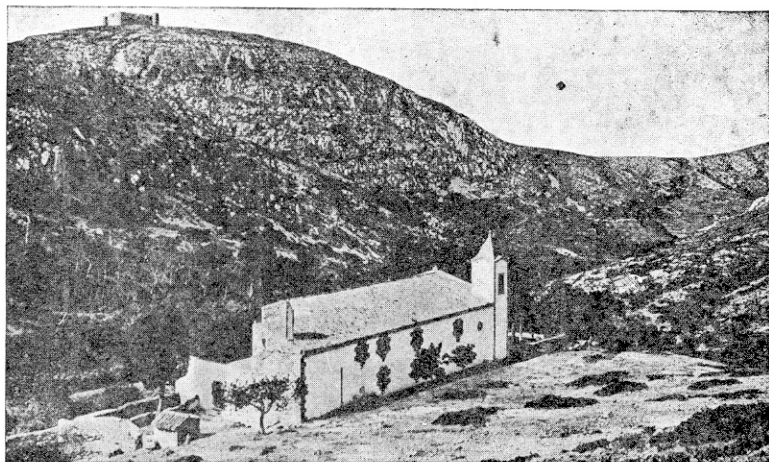
Varem avançar fins al coll de la muntanya, una zona que es troba entre la muntanya d'Ullà i el Montgrí; antigament hi havia un piló de pedres però a mitjans del segle es va fer una creu de ferro i amb les pedres escalades, com si fossin mig ou trencat, un suport. Allà es paraven els pelegrins, bebiem un glop d'aigua i començaven a baixar cap a Santa Caterina. D'enllà de la creu s'obria el paisatge: al davant Torroella, a un costat L'Estartit, per l'altra part es veia lluny l'Alt Empordà, amb el mar a un costat i un poble pescador: L'Escala.

Ja havíem passat la part més difícil, ara venia la part fàcil; baixar fins a l'ermita. El sol estava sobre nosaltres, passava una forta corrent d'aire i es sentia el picar de la campana que tot el dia tocava. Varem caminar per un paisatge muntanyós fins que varem sentir els crits de joia de la gent que es trobava a Santa Caterina.

Alguna gent havia començat a encendre foc; els altres buscaven llenya. De seguida varem anar a buscar un indret per a seuri, fins que varem trobar sota d'un pi un clap i varem seure allà, agafant unes pedres

perquè servisin de cadires i altres per fer de llar de manera que hi poguéssim posar la llenya. Aviat varem poguer fer-ne un bon manyoc i la varem donar al pare. Encara que era festa tota la gent anava d'esport i estava contenta de fer una dinada a la muntanya.

Mentrestant, varem visitar l'ermita. L'ermita és petita, blanca de fatxada, amb un campanar al costat a on s'alça la campaneta que els nois

i noies fan tocar; al davant hi ha una placeta on una dona ven begudes, patates fregides i records. Al voltant, hi han uns bancs per seuri la gent. L'ermità, sentat en un dels bancs contemplava, fumant la seva pipa, a la gent que el venien a visitar. Era un home d'uns cinquanta anys, portava gorra, era coix i més aviat sec.

A un costat de l'església hi havien unes tombes. Per dintre, l'ermita és com una esglesiola; al fons veiem una imatge de la Santa i al seu voltant una gran munió de ciris indicant la devoció dels torroellencs. El rector de Torroella encara tenia d'arribar a l'església per dir la missa de Santa Caterina. El rector era un home baix, força gras, el pèl blanc i portava ulleres, vestia sotana i anava acompanyat d'un mossèn.

De part darrera hi havia un pou famós perquè als nens petits torroellencs s'els hi diu que d'allà neixen els nens. Aquest pou, dona aigua a la gent que va a Santa Caterina; al costat del pou hi han unes escales que pugen a una habitació la qual té el sòl de fusta. En aquest lloc hi ha una imatge anomenada «En Manelet» a la que els nanos petits posen un dineret i fa un moviment amb la mà com s'hi digués: Mercès! I un home els hi dona lllaminadures.

Al fons d'aquesta sala, surt un balcó per veure la placeta i la multitud congregada abaix. Unes altres escales pugen al campanar. Nosaltres hi varem pujar i ferem sonar la campana.

Després d'haver vist tot això, varem baixar allà on hi havia el pare, la mare i el germanet. El rellotge marcava les dotze; hora que començava la missa de campanya. L'església estava plena i ja no hi cabia més gent.

Acabada la missa, va tenir lloc una audició de sardanes. La gent de Torroella ballava amb gràcia. Jo i en Jordi també ens varem posar a ballar. Al nostre costat hi havia un vell que semblava que ho tenia a la sang. Què bonic és veure els catalans units per una gran dansa!

Els vaillets petits corrien pel mig de les sardanes i passaven per sota de la gent que ballava. Varem estar una bona estona ballant fins que va ser arribada l'hora del dinar. El pare estava fregint a terra les costelles i mentrestant varem anar a donar un volt. La gent coia el dinar amb il·lusió. I al nostre costat una colla de nois coien també costelles, però varen tenir un descuit i s'els hi varen cremar. Un home coia cargols amb molta traça i feien cara d'ésser molt bons. Uns avis estaven fent petar la xerrada tranquil·lament i al mateix temps feien una partida de cartes.

Les costelles ja estaven cuites i varem començar a dinar. Una costum típica és la de coure les botifarres al caliu del foc deixat per la carn. En Jordi va poguer beure el bon vi de l'Empordà.

Per Santa Caterina també es sol menjar turró ja que és una festa pròxima a Nadal. La gran multitud de gent que estava a Santa Caterina, dinaren tranquil·lament. Moltes colles de nois es reuniren per dinar i estar junts. Després de dinar, el pare, quelcom cansat, va anar a fer la migdiada sota d'un pi. Nosaltres dos ens varem quedar amb satisfacció llegint un llibre. La mare recollia les coses. I el petit jugava amb uns seus amics tot voltant.

Va arribar l'hora de marxar; el sol encara brillava i il·luminava el castell que es troba al damunt de la muntanya del Montgrí. Es un castell de forma quadrada amb les torres rodones. El castell de Montgrí diuen que data del temps de Jaume II i es va construir en defensa contra el comte d'Empúries, però no es va acabar. Des de Santa Caterina es podia veure com si fos petit, talment una joguina. La tradició és que per retornar a Torroella es passi pel castell. Per pujar al castell es té de passar per darrera la muntanya del Montgrí. Com que la marxa és molt fatigosa, la mare, el pare i el petit no varen poguer pujar. Jo i en Jordi sí. Tot és pujada, en alguns indrets abunden les garrigues i els que porten calces curtes els hi va molt malament ja que els hi queden les cames plenes d'esgarrinxades.

Al arribar a dalt, el castell que tan petit ens semblava, de prop era molt gros. El castell està format per quatre torres ajuntades per una muralla. A un costat hi ha una porta petita que dona a dins el castell. Per dintre es troba buit; es una esplanada coberta d'herba i al mig dos forats que deuriem ser els túnels del castell. Per terra, hi habien uns nois que tocaven la guitarra i a la vegada cantaven. Varem sortir fora del castell i es veia una panoràmica impressionant.

Després varem visitar el «Cau del Duc» i varem baixar pel «pedrigolet», format per infinitat de pedres apilonades com si fos un riu de pedres. Jo ja sabia baixar-hi, però en Jordi que no en sabia va caure moltes vegades. Acabat el «pedrigolet» ens varem trobar amb el pare i la mare prop del «tres pins», al capdavant de la pista de moto-cross.

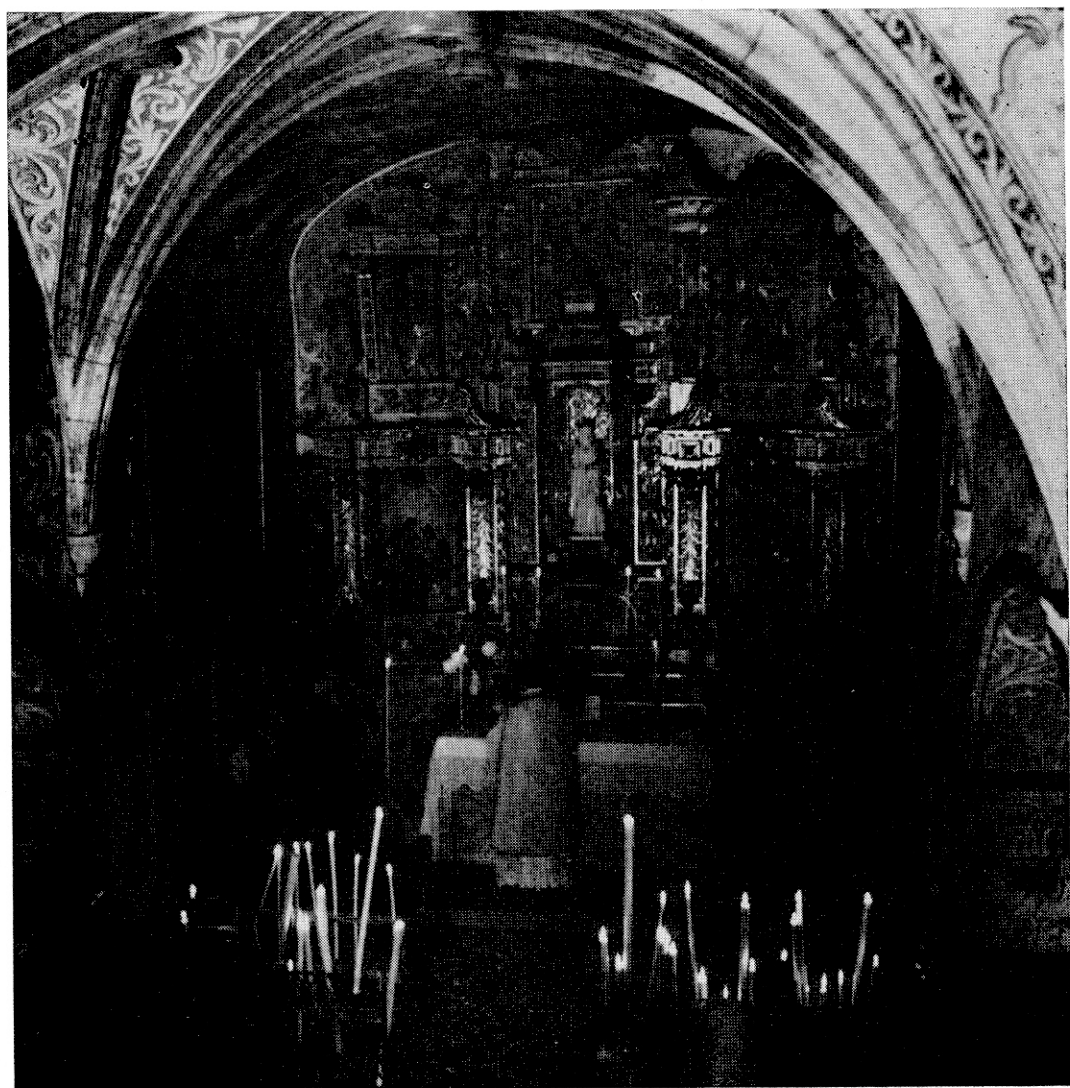
Fatigats, però contents de tornar a casa per deixar les coses i arreglar-nos, en Jordi i jo varem anar al ball. Acabat el ball ens varem retirar a dormir, jo pensant que havíem passat una gran festa, en Jordi content d'haver conegut Torroella, les seves gents i la seva tradició.

Una vegada reposant al llit, el tic-tac del rellotge sonava de nou fent conjunt amb el silenci de la nit.

ANGEL QUINTANA i MORRAJA

(13 anys)

Premi Pere Blasi i Maranges 1974 per escolars

Missa a la Capella de Santa Caterina